

Kerk, in Apsorus Kres; potem v Karnii: Aquileja, ktera se je svoj čas drugi Rim štela, in Forum Julii, Čevdat ali staro mesto *).

To razlaganje saj po večjem kaže, da se s starimi narodi poleg Drave, Save in v jadranskem primorju ob časih Rimljanov ni vse spremenilo; z mejniki in mesti, s hribi in vodami vred je še zmiraj kaj prejšnjih življenj utegnulo ostati. (Dalje sledi.)

Kratkočasno berilo.

Kersting vidi s persti in sliši z roko.

(Iz Lista.)

Slepi Kersting je mogel v mladosti, dokler je še vidil, večkrat hoditi skozi podzemen hodnik. Od straha je večkrat mežal skozi gredé. In tū zapazi nekaj, kar mu je pozneje, ko je bil oslepel, zelo na korist bilo. Namreč, kadar koli se je v onem hodniku kaki tverdi stvari približeval, občutil je vselej po celem telesu neko vročino. Naprej poskušaje dognal je dotle, da se v tami nikoli ob nič udaril ni, in je pozneje v svoji slepoti sem tam hodil brez najmanjše nevarnosti.

Kersting je v slepoti več sestavkov o gospodarstvu spisal in čital je tipaje debelo tiskane knjige. Pismo je najpred dobro sam za-se otipal, in potle ga je gladko čital. Al da zelo tanek čut je naenkrat izgubil, in to ravno v to jutro, ko je vid zadobil. Po njegovih besedah so mu postali persti hipoma kakor gluhi, in občutil je tako serbenje tam, kakor bi mu bile ravno pred rane zarastle. Več dni si s perstmi nikake reči ni dotakniti upal, in v jednomer jih je mel, in potem oni čut popolnoma izgubil.

Dokler je slep bil, si je kratil čas tudi s tim, da je na vertu rože sadil, drevje cepil, klinčke presajal itd. Vsako jutro je obiskoval svoje drevesa in sadike, skerbljivo jih je šlatal, in je znal tipoma barve na cvetji, in popke na drevji natanko razločevati. Pozneje ga še drugo zlo zadene, da je oglušel. Al tu je opazil, da razni glasovi v njem tudi različne občutke izbujaajo. Zaproši tedaj svojo ženo, da mu celo abecedo najprej po versti na roko izgovori, in potem brez verste. Pri vsakem glasu je občutil nekaj posebnega, ko se je ponavljalo, kolikorkrat se je glas izgovoril. Po tem potu se je s časom naučil, da se je s svojo ženo pogovarjal, ker je ona le njegovo roko vzela, pa nesla pred usta in počasi govoreč na njo dihala. Ko mu je pervikrat abecedo pravila, bilo mu je pri glasu r, kakor bi se mogel zadušiti. Serce se mu skerči, jame se na celem telesu tresti, zakriči in strahoma spregovori: ah! za Boga, kaj počenjaš z menoj? In pozneje je ravno to občutil, tako, da se je žena, kolikor mogoče; tega glasú ogibati, ali vsaj ga lagše izgovarjati morala. Dokler je bil slep in gluhi, bil je skoraj vedno vesel in imel je prav razsvitljene misli.

Potopis vodene kapljice.

I.

Tamna noč je pokrivala nemirno morje. Kaplje razkačene vode so skakljale, prekucovale se, tulile, kregale se; jokale in smejale se tudi vmes. Nekterim od njih je bila pa že njih sorodna družina predolgočasna in te so si kaj boljšega želele. — Dan napoči in kmalo je prijazno sonce černe oblake in tamno noč pregnalo. Tudi ni veliko časa preteklo, da je sonce že visoko na jasnem nebu stalo in nemirno ljudstvo tam doli v mokrem kraljestvu ogrevalo. Naša lahkoživka komaj gorkoto sončno začuti in jasni zrak zagleda, kateri se je kakor drugi ocean nad njo razprostiral, že zaželi v te daljne kraje podati se in bližej dobrotljivega vira vsega življenja priti. S solznimi očmi zdihuje proti soncu in ga usmiljenja prosi. — Komaj sonce nje pri-

serčne prošnje zasliši, že pošlje hitro do nje eno pest kaj vročih žarkov, kateri so kaj naglo do nje dospeli.

Naglo se vzdigne naša kaplja, ktera je že dolgo želela, novega kaj viditi, in hiti nakviško. Da bi ji pa dolgi čas ne bilo, so prijazni žarki več njenih sestic sabo odpeljali. Pa komaj se vzdignejo že zapazijo, da ena druge ne vidijo. Pa vendar so se veselo dalje in dalje peljale tako visoko, da se je vsim že v glavi vertilo; pa si vendar niso dale počitka. „Visočee, le še, le še visočee“, so bile njih edine besede. Pa glej! kmalo potem pridejo do neke zračne reke ali toka, v katero vse kakor žabe poskačejo in se dalje odpeljejo. Zdaj se niso več nakviško, ampak proti severju peljale. Vidile so ptuje mesta in vasi, neznane dežele in otoke. Naša kaplja bi bila rada svoji tovaršici, ktera je tik nje plavala, svoje začudenje razodela, pa je vidila ni. V starem stanovanji si ni nikoli mislila, da je toliko suhega in toliko mest in vasi na zemlji. V tacih mislih je že deleč proti severju priplavala in ni zapazila, da je že sonce blizo hriba. Ko je pa sonce popolnoma za večerne hribe se skrilo, ji je bilo kaj tesno pri sercu. — „O, kako je mraz“, zdihne, „ko bi le do zemlje mogla, doli je gotovo gorkeje! Ko bi bil le kak zelen germicek ali kaka krasna rožica tukaj, da bi pod streho prenočiti zamogla. Tako mi ni prestatil!“

Komaj to izgovori, se že začne proti zemlji pomikati s svojimi nevidljivimi sestricami. Kolikor nižje pride, toliko težje se čuti. Še deset korakov in ona sede na popek neke rožice, ktera se ravno razcveta. Rada ji ta vrata odpre, in vesela kapljica smukne v novo prebivališče, se ogleda, si posteljo napravi in tiho zaspi.

(Dalje sledi.)

Novičar iz raznih krajev.

Ministerstvo denarstva je določilo, da naj se zastale vplačila prostovoljnega državnega posojila ravno tako eksekvirajo, kakor državni ali občinski davki. Vendar naj politiške gosposke s podučevanjem in z živo besedo si prizadevajo, da ne bo potreba se tacih silnih sredstev v ta namen posluževati. Ako taisti, ki se je za ta dolg zavezal, na kant pride, brez da bi bil vse poplačal, naj se po zagotovilu ali kavcii seže. Ako je vzrok neplačanja njegova začasna nezmožnost, naj se nižje uradnije na vikše oblastnije z nasveti obernejo, da bi mu bil začasen odlog plačila brez uštetve zamudnih obrest dovoljen. Le pri očitnem protivljenji se ima proti zamudniku po celi ojstrosti postave ravnati. — Dalej je ministerstvo denarstva določilo, da se na listih porabljenih štempeljnovih marke tudi tistikrat menjati smejo, ako ni po postavah zapovedani štempelj na list pritisnjen bil. Ravno to velja tudi, če pri listih s tacimi markami prva pisana črta ne gré čez štempelj, ali če clo v kolek štempeljnovih marke seže, ako niso drugač sumljive. — Pomenki poslancov na Dunaji zavoljo pretresa poglavnih podlag, na ktere bi se imel mir opirati, so vsaki drugi dan. Končani bojo 2. aprila z glavno sejo. Oba rusovska poslanca se pri tem zboru nek prav pomirljivega duha kažeta. — Na Dunaji se dokaj govori, da se bosta naš cesar in pa francozki mesca aprila snidila. — Kdaj jo bo Napoleon v Krim odrinil, se nič ne vé, to je gotovo, da ga francozka cesarica ne bo tje spremila. Ona noče, da bi ljudje mislili, ako bi s svojem možem šla, da je to le pot za kratek čas. Pa tudi Turki so se nek zlo prestrašili, ko so zaslišali, da bo francozka cesarica k njim vas prišla. Kako jo sprejeti, ker jim njih véra prepové, žensko s tako častjo sprejemati, kakor cesarici gré! — Vse oči zdaj gledajo na novega rusovskega cara. Zanimivi je toraj odgovor, kterege je poslancom petrograških plemenitnikov dal, ko so mu volitev poveljnikov deželske vojske na znanje dali. Tako se glasi: „Zarotim se, svojim sovražnikom ne pesti rusovske zemlje prepustiti. Branil bom domovino daljnih napadov, in roka naj mi vsahne, če

*) Ptolemej l. III. 1. Plin. „Hist. nat.“ l. III. 22. 23.

podpišem svoje ime pod pogodbo, ktera bi narodsko čast v nar manjši stvarici žaliti utegnila“. — Na Poljskem povsod tudi v nar manjših vaséh vse mergoli rusovskih vojakov. Pa kjer zdaj eni odidejo, že drugi pridejo, se ne more povedati, koliko je ondi armade. To je gotovo, da Rusi Poljakom ne zaupajo, in da so pripravljeni vsako poskušnjo Poljakov, rusovsko vlado otresti, koj v začetku zatreti. — Pruska vlada se sočutju za Rusijo ne odpove. Poslanci v drugi zbornici v Berlinu s to politiko kralja niso zadovoljni, sklenili so mu v imenu zbornice v posebnem pisanji svoje misli zavolj nevarnosti njegove politike razkriti, in ta predlog je bil le s 117 glasovi zoper 104 overžen. — Ko so sultanu smert Nikolaja na znanje dali, je stal nekoliko časa vés osupnjen, potem je rekel, se proti Mekim obrnivši se: „Bog je velik in milostljiv. Jez se ne pregrešim, ako svojega sovražnika in sovražnika mahomedanske vére v sercu pomilujem. Allah (bog), kateri je roba vstvaril in kneza, naj mertvemu prizanese njegove grehe“. — V Krimu se Angličanom dobro godí. Zdaj imajo obilo živeža. Rusi v Sebastopolji so na dan, ko so smert Nikolaja zvedili, s streljanjem nekoliko odjenjali; to je bilo nek vpervič, odkar obseda Sebastopolja terpi, da so topovi nekoliko potihnili. Francozi že svoje nove rakete, od katerih si velik vapeh obetajo, poskušajo. Rusi so spet 5 vojniških bark v obramko luke potopili. Oba mlada cesarjeviča sta se iz Krima v Petrograd 6. dan t. m. vernila. Menšikov v javnem razglasu pohvaljuje hrabrost mornarja Ignacija Ševčenko, kateri je svojega častnika smerti rešel, ker se je pred-nj postavil, da so oblice iz francozkih pušk na častnika namerjene, truplo mornarja zadele in ga usmerile. — Sardinci so za vojsko v Krimu gotovi, v začetku aprila se bojo v Genovi na barke podali. — Tudi španjska in portugalska vlada bodete nek kakor sardinska Angleže in Francoze v vojski zoper Rusa podpirale. — Razpor med tesinsko in avstrijsko vlado je poravnán. Tesinska plača izgnanim kapucinarjem za odškodovanje 115.000 frankov, in Tesinčanom je dovoljeno sopet v Lombardijo priti in se tam naseliti. — Na Francozkem se zdaj skušnje delajo z novo kovino (Metall), ktera bi celó železo spodrinili utegnili. Ta kovina se zove Aluminium, in je poglavitni obstojni del ilovnate zemlje. Več je je toraj na zemlji kot železa. Zraven se lesketá, ne rijaví, je toraj srebru in zlatu enaka, in kovati se dá kot železo. Francozki kemikar Deville, kateri se je prvi trudil, to kovino v vsakdanjo rabo vpeljati, je bil za tega voljo v vitežki stan častnega reda (Ehrenlegion) od Napoleona povzdignjen. Zdaj si on po povelji cesarja prizadeva, iz te kovine posebno vojaške orodja izdelovati. Prednost te kovine pred železom tudi v tem obstoji, da je lahka kot steklo, le dvakrat težji od vode, uno pa sedemkrat.

Zastavica zastran toplíc pri „Kopačnici“ rešena.

Kdor iše, najde, kdor praša, zvé. Mikalo nas je od toplíc pri „Kopačnici“ kaj več zvediti; gosp. Lauter so bili tako dobri nam povedati, kar oni od teh toplíc vejo, gospod rudninski oskerbnik M. Pirc pa so nam popolnoma luč prižgali, hvala jim zato! Sledeče so nam unidan pisali: „27. febr. sem potoval iz Cerkne čez Ulče (tako imenovano sedlo) in po Kopačnici proti Trati. Memo toplíc gredé se spomnim pogovorov v 13. listu „Novíc“, ter merim toploto studenca: unanji zrak v senci je imel 1.5 stop. toplote po R., Kopačnica (potok) 6, toplíce poleg Kopačnice pa na vsih krajih, pri sredi in okoli in okoli povsod 16.25. Kaj več od teh toplíc pa lahko zveste v Haquetovi „Oryctographia carniolica“ v 2. delu na str. 169 itd.“ Vzeli smo tedaj Haqueta v roke in našli njegov popis teh toplíc, ktere je v letu 1769 dvakrat kemijsko preiskaval; toplota njih 2. aprila 1779 je bila 17½° R., obstojnih delov v gazji podobi ni nobenih zapazil, tudi železa in žvepla ne; bila pa je toplična voda za en grad težja od čiste destilirane. Ko je zajetih 12 funtov te vode dal nad ognjem shlapeti, je na dnu ostalo 12 granov neke sivkaste soli, v kateri je bilo naj več solnih drobcov. Iz tega je očitno

— pravi Haquet — da so te toplice prav dobre za kožne spušaje (lišaje itd.), in skušnja je učila, da v tisti mertudnosti in treseliki, ki jo nareja živo srebro v človeških udih, imajo posebno moč te toplice, v katerih so se bolni delavci iz Idrije radi kopali, ko so še rudo živega srebra v retortah topili in po tem zlo bolehal. Zategavoljo je bilo tudi majhno poslopje poleg toplíc takrat napravljeno, kterege poslopja pa zdaj več ni. Pravijo, da ta vrelec je bil nekaj še topleji; morebiti se mu je poznej kak merzel studenec pridružil, ali pa pod zemljo ni več tistega ognja, ki je nekaj kahal to vodo“. — Tako piše slavní Haquet. In kaj imamo zdaj mi od tega, da to vémo? Toliko, da tisti bolniki, ki navdani od živega srebra (merkura) so morebiti zastoj že povsod pomoči iskali, bi jo utegnili tukaj najti.

Ravno ko smo imeli ta spis v tiskarnico poslati, nam doide pismice gosp. fajmoštra Hueber-a iz Stare Oslice, v katerem nam naznanjajo, da ondašnja okolica ima nekaj veliko bolj važnega, kakor je omenjeni vrelec, kar pa je dosihmal še tudi zanemarejeno, akoravno bi utegnili marsikakega dobička donášati, in to je marmor, še bolj pa šibra (ploše). Častiti gosp. fajmošter se obljubili o tem kaj več povedati.

Res dobrovoljka.

„Viribus unitis“.

Naš apostelj svet Ciril!	Tu pa kdo ko iz slovnice
Naš apostelj svet Virgil!	Uči vseh jezikov se!
Kdaj sem slišal perve glase,	To ni svetega Mohora,
Druge slišal druge čase.	To bo žalega razpora“.
Pač zavisti v raji ni,	Zdaj pa me razveseli
Ko se ta pred tem glasi:	Glas, ki budno krog hiti:
Pa na zemlji ni pravica,	„Razna moč se bo združila,
Kadar se molči resnica.	Delo važno doveršila“.
Se ravna zamuda zdaj,	Pismo sveto, ki deli
Družtvo zbrano je tedaj	Eno vero zemlji vsí,
Svetemu Mohoru v slavo	V enem duhu se tolmači,
Za pobožnih knjig napravo.	Se beseda tudi enači“.
Sem pa mislil: „Bil je mar	Res da čerka le morí,
Sveti Mohor slovníkar?	Da le duh duha živí;
Znal je samo uk veseli,	Kot telo pa duši služi,
Znal je sveti evangeli“.	Tak se čerka z duhom druží.
	Znojemski.

Serčna zahvala

visokočastitemu gosp. kaplanu Ignaciju Podobniku!

Ker smo slišali, da tudi v družih krajih so že šolarji se očitno v „Novicah“ zahvalili svojim gospodom učiteljem; tedaj tudi nas serčica ženó Vam prečastiti Gospod! prav lepo se zahvaliti za veliki trud Vaš, ki ga imate že skoz dve leti z nami, — za ljubezen Vašo, s ktero zasajate v nas sv. keršanski nauk pa nas tudi brati, pisati in rajtati učite. Vam se imamo za vse dobrote zahvaliti, ki jih šola daruje mladini! Vi nas kličete kakor dober oče k sebi, da deležni postajamo vsih tistih lepih nauk, kateri nam bojo k dušni in telesni sreči kadaj. Naj Vam mili Bog poverne vse, kar ste nam že dobrega skazali in nam gotovo še boste v prihodnji novi šoli! Naše prizadevanje pa bo vsaki dan se tako obnašati, da zaslužimo Vašo zadovoljnost!

Šolarji v Polhovem Gradcu.

Stan kursa na Dunaji 26. marca 1855.

Obligacije	5 %	82¼ fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	83½ fl.
državnega	4½ %	71 „	Windisgrac. „	20 „ 29½ „
dolga	4 %	63¾ „	Waldstein. „	20 „ 29 „
	3 %	50 „	Keglevičeve „	10 „ 12 „
	2½ %	41 „	Cesarski cekini.	5 fl. 51
Oblig. 5% od leta 1851	B 95	„	Napoleondor (20 frankov)	9 fl. 46
Oblig. zemljiš. odkupa 5%	73	„	Suverendor	17 fl. —
Zajem od leta 1834 . . .	218½	„	Ruski imperial	10 fl. 2
„ „ 1839 . . .	119	„	Pruski Fridrihsdor . . .	10 fl. 25
„ z loterijo od leta 1854		101¾ „	Angležki suverendor . .	12 fl. 22
„ národni od leta 1854		86⅞ „	Nadavk (agio) srebra:	
			na 100 fl.	26½ fl.

Loterijne srečke:

na Dunaju } 83. 47. 17. 20. 9.
v Gradcu } 24. marca 1855: 53. 49. 15. 57. 27.
Prihodnje srečkanje bo v Gradcu in na Dunaji 4. aprila 1855.